

خلاصه گزارش اظهارنظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح ماده (۱۱۷) تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موضوع ماده (۳۶) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳»

#### مقدمه

یکی از راهکارهای حل معضلات عمده و کلان کشور در حوزه فرابخشی تشکیل مجامع و شوراهایی است که با حضور نمایندگان دستگاه‌های مختلف به ارائه دستورالعمل‌هایی جهت رفع مشکلات مربوط و نظارت بر حسن اجرای آنها می‌پردازند. حضور ناظرانی از مجلس شورای اسلامی در این کمیته‌ها نیز مؤید لزوم اعمال نقش نظارتی مجلس بر این مجامع و شوراهاست. این گزارش به صورت خلاصه به بررسی لایحه اصلاح ماده (۱۱۷) قانون برنامه سوم موضوع ماده (۳۶) قانون برنامه چهارم مبنی بر تغییر در ترکیب شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی می‌پردازد.

#### موضوع ماده (۱۱۷) قانون برنامه سوم تنفیذ شده در ماده (۳۶) قانون برنامه چهارم

هدف اصلی این ماده تشکیل شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی و تعیین اهداف، ترکیب و دبیرخانه شورای عالی توسعه صادرات و همچنین تشکیل کمیته توسعه صادرات است. اهداف تأسیس شورای عالی توسعه صادرات عبارتند از:

۱. تنظیم خط‌مشی‌های صادرات کشور،

۲. تعیین کمک‌ها و تسهیلات قابل ارائه به بخش صادرات،

۳. رفع مشکلات و موانع بخش صادرات،

۴. اجرای سیاست‌های مصوب برنامه سوم.

ترکیب این شورا مطابق قانون فوق شامل ۱۶ عضو ثابت و ۳ عضو ناظر به شرح زیر می‌باشد:

ریاست‌جمهور یا معاون اول وی به‌عنوان ریاست شورا، وزیران بازرگانی، صنایع، معادن و فلزات، تعاون، امور خارجه، نفت، امور اقتصادی و دارایی، کشاورزی، جهاد سازندگی و رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و مدیر عامل بانک توسعه صادرات و رؤسای مرکز توسعه صادرات ایران، گمرک جمهوری اسلامی ایران، اتاق بازرگانی، صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون و سه نفر عضو ناظر از نمایندگان مجلس از کمیسیون‌های امور بازرگانی و توزیع، امور برنامه و بودجه و امور اقتصادی و دارایی و تعاون.

دبیرخانه این شورا در وزارت بازرگانی مستقر بوده و موظف است گزارش عملکرد شورا را هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های مجلس ارسال نماید. همچنین در این ماده کمیته‌ای با نام کمیته توسعه صادرات استان به ریاست استاندار و عضویت مدیران کل بازرگانی، گمرک، سازمان برنامه و بودجه و ادارات کل ذی‌ربط حسب مورد و مدیر عامل بانک صادرات استان تشکیل می‌شود.

## موضوع لایحه

در این لایحه دو نوع اصلاح شکلی و محتوایی درخصوص ترکیب شورای عالی صادرات مدنظر قرار گرفته است:

۱. شکلی که ناشی از تغییر نام برخی وزارتخانه‌ها و کمیسیون‌های مجلس بوده و به شرح زیر است:

الف) وزارتخانه‌های (صنایع) و (معادن و فلزات) ادغام شده‌اند و لذا وزارت صنایع و معادن موردنظر قرار گیرد.

ب) وزارتخانه‌های (جهاد سازندگی) و (کشاورزی) ادغام شده‌اند و لذا وزارت جهاد کشاورزی مورد نظر قرار گیرد.

ج) کمیسیون‌های (امور بازرگانی و توزیع)، (امور اقتصادی و دارایی و تعاون) ادغام شده‌اند و لذا کمیسیون اقتصادی موردنظر قرار گیرد.

د) کمیسیون (امور برنامه و بودجه) به‌عنوان برنامه و بودجه و محاسبات اصلاح شود.

۲. محتوایی (ناشی از لزوم تغییر ترکیب شورا):

الف) اضافه شدن وزیر راه و ترابری به شورا.

ب) اضافه شدن رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به شورا (که باید به‌جای آن به معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی

ریاست جمهوری اشاره شود).

ج) اضافه شدن نمایندگان کمیسیون‌های (صنایع و معادن) و (کشاورزی) مجلس شورای اسلامی به‌عنوان ناظر در شورا.

## تحلیل و پیشنهاد

۱. کلیه اصلاحات شکلی ناشی از تغییر نام برخی وزارتخانه‌ها و کمیسیون‌های مجلس مورد تأیید است.

۲. در خصوص پیشنهادات محتوایی توجه به نکات زیر ضروری است:

الف) با توجه به توجیه لایحه درخصوص ارتباط مستمر و گسترده بنگاه‌های صادراتی کشور با بخش حمل‌ونقل اعم از هوایی، دریایی، زمینی و جاده‌ای و ضرورت توجه به رفع موانع و محدودیت‌های ناشی از این بخش افزودن وزیر راه به مجموعه شورا بلامانع است.

ب) با توجه به توجیه لایحه درخصوص ضرورت تأمین به موقع بودجه و اعتبارات بخش صادرات به‌ویژه جوایز و مشوق‌های حمایتی مربوطه افزودن معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری به مجموعه شورا بلامانع است.

ج) با توجه به لزوم افزایش نظارت مجلس در جنبه‌های مختلف بر فعالیت مجامع و شوراهای افزایش ۳ نفر نماینده مجلس به‌عنوان ناظر به چهار نماینده بلامانع است. هر چند این امر نیاز به بررسی کامل اثربخشی و کارآمدی حضور نمایندگان در مجامع و شوراهای دارد.

۳. علی‌رغم پذیرش موارد ذکر شده در لایحه پیشنهاد می‌شود اصلاحات زیر نیز به آن اضافه شود.

الف) اشاره به وظایف تخصصی نماینده ناظر عضو شورا ناشی از حضور در شورا و وظایف نظارتی ناشی از حضور مؤثر در مجلس و شورا.

ب) برخورداری از حق رأی مساوی برای نمایندگان عضو شورا.

ج) پیشنهاد عهده‌داری ریاست شورا توسط معاون اول ریاست جمهوری.

د) مشارکت مرکز پژوهش‌ها در کمیته‌ها و تهیه گزارشاتی زیرنظر نماینده مجلس عضو شورا.

ه) تهیه و تدوین تقویم برگزاری جلسات به صورت ۶ ماهه یا سالیانه با توجه قید زمانی مندرج در قانون.

و) انتخاب اعضا از کمیسیون تخصصی و توسط کمیسیون تخصصی.

ز) توجه به ملاک‌هایی تخصصی در زمان رأی‌گیری برای انتخاب نمایندگان عضو شورا.

۴. همچنین با نگاه کلان به این لایحه که به تغییر ترکیب شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی دلالت دارد می‌توان استنباط نمود که

ابهامات به وجود آمده میان دولت و مجلس درخصوص ادامه فعالیت شوراهای عالی با توجه به مصوبه ۱۳۸۶/۱۰/۲۵ مجلس شورای

اسلامی درخصوص «تعیین وضعیت شوراهای عالی» و همچنین رهنمود قطعی شورای محترم نگهبان مبنی بر ادامه فعالیت شوراهای رفع

شده و می‌توان عنوان نمود که سیاست کلی این لایحه، با مصوبات اخیر مجلس انطباق کامل دارد.